

רשימות

בפרשת השבוע

סוכות

שמות פרק ל' פסוק ל"ד

וחלבנה

רש"י: בושם שריחו רע, ומנאה הכתוב בין סממני הקטורת, ללמדנו, שלא יקל בעינינו לצרף עמנו באגודת תעניתינו ותפילתינו את פושעי ישראל שיהיו נמנין עמנו [כריתות ו:].

פירוש: שכמו שהחלבנה כשהוא לבד הוא ריח רע, וכשהוא ביחד עם הסממנים האחרים הוא הופך לריח טוב, כמו כן עלינו לצרף לתפילתינו את פושעי ישראל, ואז יתקבלו התפילות [זה המקור שאומרים בליל יום הכיפורים "אנו מתירים להתפלל עם העבריינים", ראבי"ה יומא תקכח] ויש להסביר שלא רק בגלל שהחלבנה בטל באחרים, ואין מריחים אותו יותר, אלא י"ל יותר מזה, שהריח הרע בצירוף הבשמים האחרים, נהפך בעצמו ומשתנה לריח טוב בגלל הצירוף, וכמו כן הפושע מישראל נהפך לריח טוב, כשהוא בא להצטרף למנין בתענית ובתפילה, כיון שהקב"ה שמח שכל הסוגים בעם ישראל מתפללים אליו ביחד, כיון שהפושע מושפע לטובה מסביבותיו ומתחזק על ידי הסובב אותו בתפילה, וכן בגלל התענית.

והוא חידוש שאפשר לצרף אותם איתנו, ולולי הפסוק והדרשה הזאת היינו אומרים שאין לצרף עמנו את פושעי ישראל לתפילתנו, כי הרי מצינו שאפילו להסב לאכילה עם אנשים שאינם מהוגנים, אנשי ירושלים לא היו מסיבים איתם. [ועיין לעיל פרק י"ח פסוק י"ב מה שכתבנו בזה].

דבר דומה מצינו במדרש על חג הסוכות [ויקרא רבה ל, יא] וכך נאמר שם "דבר אחר פרי עץ הדר אלו ישראל, מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח, כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים. כפות תמרים אלו ישראל, מה התמרה הזו יש בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם שיש בהם תורה ואין ביניהם מעשים טובים, ענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש ביניהם שיש בהם מעשים טובים ואין ביניהם תורה, ערבי נחל אלו ישראל, מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש ביניהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם, לאבדן אי אפשר, אלא אמר הקב"ה יוקשרו כולם אגודה אחת והם מכפרים אלו על אלו".

יש בנותן טעם להביא את דברי הפייט [בסילוק ליום הראשון לחג הראשון של סוכות] ששם הדברים מובאים בתוספת דברים, וז"ל "וכמו בעץ הדר ריח וטעם, כן בעם זו בעלי מצות ודת נועם, וכמו בכף תומר טעם ולא ריח, כן בעם זו בעלי מצות בלא דת ריח, וכמו בעבות ריח וטעם מר, כן בינימו הוגי דת וחכם מר, וכמו ערבה בלא טעם וריח, כן בינימו עקשים אטומים מלהריח, וכמו עץ פרי עלי סרק מחפים, כן ישרים עלי רשעים מחופפים, וכמו הם אגודים אלה באלה, כן תלויים אלה באלה, למשוך אלה את אלה, ולכפר אלה על אלה".

ויקרא פרק כ"ג פסוק ח'

ביום השביעי מקרא קדש

צריך להבין את החילוק בין חג הפסח לבין חג הסוכות שיש חג עצרת בסופו שנאמר [פרק כ"ג פסוק ל"ו] "עצרת היא" שהקב"ה אומר [רש"י] "עצרת אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמן להפטר [ללכת], אמר, בני, בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם", וקשה מדוע הפרידה קשה רק בסוף חג הסוכות, ולא בחג הפסח שהחג ביום השביעי שלו לא נקרא עצרת אלא הוא השלמה לחג הראשון? [אך עיין ברמב"ן (ויקרא כ"ג ל"ו) שחג השבועות נקרא בלשון חכמים עצרת, שהוא הסיום של חג הפסח כמו בסוכות, והימים בינתיים הם כמו חול המועד, עיין שם?]

י"ל על פי המובא במסכת סופרים [פרק י"ט ה"ג] שגם שביעי של פסח נקרא עצרת וז"ל: "בפסח בין בתפלה בין בכוס צריך להזכיר... בשביעי [של פסח] הוא אומר "ביום השביעי העצרת הזה" ואין מזכיר בו חג [כמו בשמיני עצרת] לפי שאינו חג בפני עצמו". ע"כ.

עוד י"ל שבסוכות יש ענין מיוחד שקשה הפרידה מבני ישראל, כיון שהוא אחרי יום כיפור, שנמחל להם העונות, ומיד אחר כך מגיע סוכות ומצוות החג, ובני ישראל נקיים מעוונות, ויותר זכים וטהורים, לכן רק אז קשה עלי פרידתכם, וכמו שמובא במדרש רבי תנחומא על הפסוק [כג מ] "ולקחתם לכם ביום הראשון" - "ראשון לחשבון עוונות", שכיון שנקיים מעונות אחרי שעבר עליהם יום הכיפורים שנמחל להם עוונותיהם, וגם בימים שלפני חג הסוכות עסוקים וטרודים הם במצוות בניית הסוכה והשגת ארבעת המינים, אין להם פנאי לעבור עבירות, ולכן רק ביום הראשון של חג הסוכות נקרא "ראשון לחשבון עוונות". [ובמדרש עצמו משמע שמחילת העוונות היא רק ביום הראשון של חג הסוכות, ולכן רק אז מתחיל חשבון חדש של "חשבון עוונות"].

ויקרא פרק כ"ג פסוק כ"ב

ובקצרכם

רש"י: חזר ושנה לעבור עליהם בשני לאוין, אמר רבי אבדימי ברבי יוסף מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים פסח ועצרת מכאן וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב עליו קרבנותיו בתוכו.

עוד י"ל שנאמרה פרשת זו של מתנות עניים לאחר שהתורה מביאה את מצות חג הפסח וחג השבועות, לומר לנו שאל יאמר אדם שהוא מוכן ורוצה לתת לעניים רק כאשר שמחתו תהיה שלימה, כמו בחג הסוכות שכל התבואה והפירות בביתו, ואז הוא סמוך ובטוח בעשרו ובממונו, ואז כשכל התבואה והפירות יהיה בביתו אז יתן הוא ברצון רב, אך אין הוא מוכן לתת לעניים כעת שהתבואה לא בביתו כמו בחג הפסח, או אפילו שרק הפירות לא בביתו כמו בחג השבועות, לכן אומרת לו התורה מיד אחרי פסח ושבועות שיתן מתנות עניים אלו של לקט שכחה ופאה, ומצוות אלו נתונות לנו בכל פעם שאנו קוצרים את התבואה, ואל ידאג מזה שכל תבואתו לא נמצא תחת ידו.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

haseforim@gmail.com